

העלון יוצא לעילוי נשמת
מזיאנה נג'מה בת
חנינה לבית זזאן ע"ה,
ובעלה מקיקץ
כצאנו בר החל ע"ה

בית נאמן

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז שליט"א

בשעה 20:00

בבית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח"
רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב.

מוצ"ש פרשת וישלח, י"ז כסלו תשע"ט

השבוע השיעור נמסר על ידי הגאון הגדול רבי אליהו בנימין מאדאר שליט"א ראש כולל "פקודת אלעזר" אלעד.

ניתן לשמוע
בשידור ישיר את
שיעורו של מרן שליט"א
בערוץ קול ברמה.
או ב'קול נאמן':
079-9-367-367
או ב'קול בית נאמן':
079-9270505

א. נס חנוכה ונס פורים. ב. כמה נרות מדליקין? ג. דין בחורי ישיבות ספרדים
בהדלקה. ד. הדלקת נרות בבית הכנסת. ה. דין "אכסנאי". ו. בן שמתארח אצל אביו בשבת היכן
מדליק במוצ"ש? ז. לכתחילה יש לקבל שבת בהדלקת הנרות. ח. קצת אור של אמונה דוחה הרבה
מן החושך. ט. קרוב ה' לכל קוראיו.

כאן ולא הסביר שם יש סיבה לזה. אבל
ההסבר פשוט, שהרמב"ם ע"ה קרא לספרו
"ספר משנה תורה", למה? הוא מסביר
בהקדמתו: אחרי שתלמד את התורה שבכתב כולה, תלמד מיד את ספרי זה
ולא תצטרך לשום ספר אחר בעולם, כי כלולה בו כל התורה כולה מאל"ף
ועד ת"י. לכן זה נקרא "משנה תורה", שאחרי תורה שבכתב לא צריך ללמוד
לא משנה ולא גמרא ולא ספרים אחרים. והרי תורה שבכתב כולה זה כל
התנ"ך שזה כ"ד ספרי הקודש (ולא רק חמשה חומשי תורה בלבד), וא"כ מי
שולמד תורה שבכתב קורא שם גם מגלת אסתר, וכבר מוסבר בה נס פורים
באריכות, ולכן הרמב"ם מתחיל מיד את ההלכות ולא צריך להסביר את זה.
אבל נס חנוכה לא נכתב בתנ"ך, כי התנ"ך נגמר בזמן חגי זכריה ומלאכי,
הנביאים האחרונים של עם ישראל, ומלאכי חתם את ספר התנ"ך ואמר
"זכרו תורת משה עבדי" (מלאכי ג' כ"ב), ואין אחרי זה כלום, ואילו נס חנוכה
שנעשה מאתיים שנה מאוחר יותר לא נכתב בתנ"ך, ולכן הרמב"ם היה צריך
להקדים מה היה הנס של חנוכה.

שבוע טוב ומבורך, עליכם ועלינו ועל כלל ישראל. הלילה טו"ב כסלו,
שיהיה השבוע טוב בעז"ה. חזק וברוך ויישר כח (לפייטן ר' כפיר פרטוש ואחיו
ה"ו), שתזכו בעז"ה לשיר לפני מלך המשיח בקרוב. אמן. ברשות מרן מלכא
שיחיה ויארין ימים בטוב ובנעימים. אני יודע שרבים מצפים לשמוע דבריו,
אבל חזקה עלי פקודתו. ה' יתמיד בריאותו, יחזקה ויאמצהו לאורך ימים
ושנות חיים, ויקיים בו מקרא שכתוב "רגלי חסידיו ישמור" (שמואל א', ב'
ט), חסידו כתיב (יזמא ל"ח ע"ב). ויקיים בו מקרא שכתוב בפרשת השבוע
(מה שבירך הקב"ה את יעקב אבינו) "גוי וקהל גוים יהיה ממך ומלכים מחלצין
יצאו" (בראשית ל"ה י"א), מאן מלכי רבנן (בית יוסף או"ח סימן א'). יהי רצון
שיזכה לראות בניו ובניו ותלמידיו וכל השומעים בקולו, חכמים ונבונים
צדיקים וחסידים, ישרים ואוהבי אמת. אמן.

מתי היה נס חנוכה?

א. עוד שמונה ימים ימי החנוכה בעז"ה יתברך, שנדליק בהם נרות שמונה
ימים. וברשותכם, נדבר מעט מעניני דיומא. אם נשאל: איזה נס היה ראשון,
נס פורים או נס חנוכה? רבים טועים לומר שנס חנוכה היה לפני פורים, בגלל
סדר החודשים כסלו ואח"כ אדר. אבל הדבר ידוע שנס פורים היה מאתיים
שנה ויותר לפני נס חנוכה, כי נס פורים היה אחרי בית ראשון לפני תחילת
בית שני, בזמן שעם ישראל היו עדיין בגלות מדי ופרס, ואילו נס חנוכה היה
באמצע בית שני. לפני כמה שנים היה הנס? לפי החשבון שהיום אנחנו אלף
ותשע מאות וחמשים שנה לחרבן הבית בעוונותינו הרבים, ונס חנוכה היה
קודם לזה מאתיים שנה וקצת יותר, נמצא שנס חנוכה היה לפני קרוב לאלפיים
ומאתים שנה, ואילו נס פורים היה לפני אלפיים וארבע מאות שנה בערך.

מדוע הרמב"ם מספר מה הוא נס חנוכה?

ב. הרמב"ם ע"ה שכתב הלכות פורים וחנוכה, חיבר אותם ביחד "הלכות מגילה
וחנוכה", והקדים פורים כי הוא היה קודם בזמן, וכמו שאמרנו. ולכאורה צריך
להבין, הרמב"ם בהלכות פורים לא מקדים מה היה הנס, ולא מספר על גזירת
המן ומה היה עם אסתר המלכה ומרדכי היהודי, אלא מתחיל את ההלכות
מיד, ואילו בהלכות חנוכה הוא מקדים ומאריך על הנס הזה, ומספר: בבית
שני כשמלכי יון גזרו גזירות על ישראל וכו' ופשטו ידם בממונם ובבנותיהם
וכו', עד שריחם עליהם אלקי אבותינו והושיעם מידם והצילם. מה ההבדל
ביניהם? והרי ידוע שהרמב"ם מדייק בלשונו הרבה, ובוודאי שאם הסביר

1. מי שלומד אותו לאט לאט בהבנה רואה שכל מלה בסלע, והוא לא מוציא מלים
כאשר יעלה המזלג, כי לשונו לשון הזהב שאין כמותה בעולם, והספר הכי מדויק שיש
לנו בפוסקים זה הרמב"ם. אמנם היו גאוני עולם לפניו ולאחריו ואנחנו לא נותנים ציון

מצות הדלקת נר חנוכה בכל בית

ג. כידוע אין לנו מסכת "חנוכה", וגם לא משנה שלימה על חנוכה, רק בדרך
אגב מוזכר "נר חנוכה" במשנה (בבא קמא סוף פרק ר'), אבל אין לנו מסכת כמו
מסכת שבת ופסחים ומגילה וכדו' (ועיי' בספר קובץ מאמרים עמ' ר"ד, וחוברת
אור תורה כסלו תשמ"ז סימן כ"א אות א'), אלא הלכות חנוכה נמצאות בגמרא
במסכת שבת בפרק במה מדליקין כידוע. הגמרא (שבת כ"א ע"ב) אומרת
"מצות חנוכה נר איש וביתו", והמהדרין נר לכל אחד ואחד, והמהדרין מן
המהדרין יום ראשון מדליק נר אחד ומוסיף והולך כדעת בית הלל, וכן הלכה
(ש"ע א"ח סי' תרע"א סעיף ב'). מה פירוש "מצות חנוכה נר איש וביתו"? לכל
משפחה נר אחד לכל לילה, ביום ראשון נר אחד וגם ביום שמיני נר אחד,
וזה עיקר המצוה של חנוכה. המהדרין עושים הידור ומדליקים נר לכל אחד
ואחד מבני הבית. המהדרין מן המהדרין עושים הידור יותר, ביום הראשון
נר אחד וביום השני שני נרות וכן הלאה.

לשום גאון חלילה, אבל הרמב"ם נקרא בלשון מרן הבית יוסף (חו"מ סוף סימן ר"ז) "עטרת
תפארת הפוסקים". ובכסף משנה (פ"ב מהלכות בית הבחירה ה"ח) הוא כותב "רבנו תנא
דווקנא הוא, יגמלהו' כצדקו שהאיר עינינו". עד כדי כך. זו לשון שכמדומה לא נמצאת
במקום אחר.

2. ובגלל זה חלק מהפוסקים בזמנו קצפו עליו בזה, וכי אתה רוצה לאבד כל ספרי
החכמים ורק הספר שלך עיקר?! אבל הרמב"ם הסביר: לא אמרתי שלא ללמוד אותם,
רק שמי שירצה ללמוד ולדעת את התורה, יוכל ללמוד תורה שבכתב והספר שלי
וממילא יידע כל התורה כולה.

עיצוב גרפי: תא"ל 050-2738858

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
י-ם:	16:00	17:53
ת"א:	16:16	17:49
חיפה:	16:04	17:47
ב"ש:	16:18	17:51

עלון פרשת וישב הוקדש לעילוי נשמתה של הצדקת הכשרה
מרת תיתה בת רבי חויתא ואמימה לבית חורי ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה.א

ע"פ חיים היא
למחזיקים נה

כל הזכויות שמורות ל"ע"י מכון ארץ צדיקים ש"י מוסדות חמת וחמים ברכה
לקבלת העלון: bait.neheman@gmail.com

עורכים: הרה"ג אביחי סעדון, שלום דרעי, משה חזקא שליט"א | עריכה וביקורת: הרה"ג רבי אלעזר עידאן שליט"א

לרפואת
רבקה חיה
בת חנינה
אסנת

לרפואת
יוסף חי כהן
בן מסעודה

לעילוי נשמת
אברהם
כריהם
בן ז'לנה לבית
שמילה ז"ל

לעילוי נשמת
בחייר רפאל בר כמנה
ל"ע כ"ג חשון התש"ב
חיותא תראכי בת שאשה
ל"ע ה' אדר תשס"ז
ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ מרת הדסה אביגד
רבקה יסכה ע"ה
בת הרבנית אביבה מרים
תלחט"א, בתו של מוה"ר
הגרי"י ברדא שליט"א

מזל טוב ללידתו היקר אוהב תורה ולומדיה
ה' ה' יהודה חזקיהו ורעייתו מנ"ח
לרגל הכנסת בנם רפאל ברוך נ"ח
לנעם עול מצוות יום לרגל לתורה חופה ומעשים טובים יחד עם כל י"ח אכ"ד
בברכת כמים
הרב ברכאל כהן הרב חננאל כהן הרב חיים ח' חיותה כהן
גם אני מצטרף לכל הברכות
הרב בנימין כהן

כמה גרות מדליקין המהדרין מן המהדרין?

ד. הראשונים נחלקו מה הכוונה "המהדרין מן המהדרין". לכאורה פשט הגמרא שהמהדרין מן המהדרין עושים שני הידורים, הידור ראשון שמדליקים גר לכל אחד ואחד, והידור שני מוסיפים והולכים בנרות. ולכן נקראים "המהדרין מן המהדרין". וכך מפרש הרמב"ם ע"ה (פ"ד מהלכות חנוכה א"א). אבל התוספות (שם בד"ה והמהדרין) אומרים שאי אפשר לפרש את הגמרא ככה, כי אם ככה אבד כל המהדרין מן המהדרין, מה הפירוש? אנוחנו מדליקים ביום הראשון גר אחד וביום השני שני נרות וכו' כדי שיהיה ניכר הנס, כי אם נראה משהו מדליק שלושה נרות נדע שזה היום השלישי של הנס, ואם מדליק ארבעה נרות נדע שזה היום הרביעי של הנס וכדו', והרי לפי הפירוש הזה שמדליקים לפי מספר בני הבית וגם מוסיפים והולכים בנרות, אם נראה למשל משהו מדליק עשרה נרות, לא נדע אם זה היום השני ויש לו חמשה בני בית (הוא ואשתו ושלושה ילדים), או שזה היום החמישי ויש לו שני בני בית, וממילא לא יהיה ניכר הנס, ומה הרווחנו בזה?! לכן התוספות אומרים שאין פירוש הגמרא ככה, והמהדרין מן המהדרין לא מוסיפים על הידור הראשון ולא עושים אותו בכלל, אלא "מצות חנוכה גר איש וביתו", המהדרין מדליקים גר לכל אחד ואחד, והמהדרין מן המהדרין חוזרים על עיקר המצוה גר איש וביתו, ביום הראשון מדליקים גר אחד לכל בית, וביום השני שני נרות וביום השלישי שלושה נרות וכן הלאה. זו דעת התוספות [וזוהו הידור יותר גדול ממה שעושים המהדרין כיון שניכר בגר כמה ימים נמשך הנס, ולכן נקראים מהדרין מן המהדרין].

הספרדים כמו התוספות והאשכנזים כמו הרמב"ם!?

ה. בדרך כלל הספרדים נהגו ברוב דבריהם כמו הרמב"ם, והאשכנזים נהגו כמו התוספות ודעימייהו"י. ויש מי שכתב שיש חידוש בהדלקת נרות חנוכה, שהספרדים נוהגים כדעת התוספות והאשכנזים נוהגים כדעת הרמב"ם (ט"ז סי' תרע"א סוף סק"א). אבל כבר העירו שזה אינו מדויק, משני טעמים. טעם ראשון, הרמב"ם עצמו בהלכותיו (שם ה"ג) אע"פ שפירש דלמאן דאמר למהדרין מן המהדרין מדליקים גם לפי מספר בני הבית, דהיינו אם הם חמשה ביום הראשון מדליק חמשה וביום השני עשרה וכן הלאה, הרי הוא עצמו ממשיך: ומנהג פשוט בכל ערינו בספרד שיהיו כל אנשי הבית מדליקים גר אחד בלילה הראשון ומוסיפין והולכין גר בכל לילה ולילה עד שנמצא מדליק בליל שמיני שמונה נרות בין שהיו אנשי הבית מרובים בין שהיה אדם אחד. וא"כ אמנם הרמב"ם פירש את הגמרא אחרת, אבל הוא מעיר שהמנהג פשוט בספרד כמו שהסכימו התוספות, וכמו שאנוחנו מדליקים היום ביום הראשון אחד וביום השני שנים וכו', ואין הבדל כמה בני הבית. זו הערה של הרב באר הגולה (סימן תרע"א ס"ב), הרב חמד משה (שם אות ד') הובא בכף החיים (אות ו'), והרב מאמר מרדכי (אות ג'). טעם שני, הרמב"ם לא כתב כמו מנהג האשכנזים בדיוק, שהרי היום האשכנזים נוהגים שכל אחד מבני הבית מדליק נרות בחנוכה שלו בפני עצמו (ובהמשך נסביר את זה), ואילו הרמב"ם סובר שבעל הבית עצמו מדליק לפי מספר בני הבית שכתב: "והמהדר את המצוה מדליק נרות כמנין אנשי הבית גר לכל אחד ואחד, בין אנשים בין נשים. והמהדר יתר על זה ועושה מצוה מן המובחר מדליק גר לכל אחד ואחד בלילה הראשון ומוסיף והולך בכל לילה ולילה גר אחד. כיצד הרי שהיו אנשי הבית עשרה, בלילה הראשון מדליק עשרה נרות ובליל שני עשרים ובליל שלישי שלשים עד שנמצא מדליק בליל שמיני שמונים נרות". זאת אומרת לא כמו מנהג האשכנזים שכל אחד מבני הבית מדליק ומברך על הנרות, ואין דבר כזה בדברי הרמב"ם. וכן העיר הרב מאמר מרדכי (אות ד'). נמצא שמנהג האשכנזים אינו מתאים ממש לשיטת הרמב"ם, אלא הם נוהגים בשיטתם ע"פ הפוסקים שלהם.

ההלכה למעשה בזה

- עכ"פ אנוחנו הספרדים נוהגים כמו המנהג שהרמב"ם העיד עליו, וזה היה מנהג קדמון לפני הרמב"ם, שלא אכפת לנו ממספר בני הבית, אלא ביום ראשון מדליק אחד וביום השני שנים וכן הלאה. למה האשכנזים עושים כמו המנהג?
- ידוע שעם ישראל בעונותיה מפורז בגלות בין אומות העולם, ולכל עדה הספרדים והאשכנזים היו הפוסקים שלה, ולא היה אפשר לדעת אחד מהשני בכלל, לא כמו היום שאם תרצה לדעת מה סובר פלוני תוכל להתקשר אליו ולדעת הכל, כי בזמנם לא היה כמעט שום ידיעה זאת, ומי שהיה "מרא דאתרא" במקום אחד כולם קיבלו אותו עליהם לכל דבר.

שלהם היום? כדי להינצל מקושיית התוספות שאם נעשה ביום הראשון חמשה וביום השני עשרה וכו' הנס לא ניכר בכלל, ולכן הרמ"א (שם סעיף ב') כותב שיזהרו להדליק כל אחד במקום אחר בבית, כדי שיהיה ניכר כמה נרות מדליקין. וכך יש להם מספר נרות כדעת הרמב"ם וניכר איזה יום לנס כדעת התוספות. מכל מקום אינהו בדידהו ואנן בדידן, האשכנזים מדליקים ומברכים כמו מנהגם, אבל אנוחנו הספרדים אי אפשר לנו לעשות כף.

אכסנאי חייב בנר חנוכה

ז. אני רוצה לדבר על ענין שיש מחלוקת וקצת רעש בזה, לגבי בחורי הישיבות שנמצאים בישיבות הקדושות, לומדים שם במשך שבועיים-שלושה וחוזרים לבתיהם לשבת חופשה, האם הם נפטרים בהדלקת ההורים שלהם בביתם, או שחייבים להדליק בעצמם בישיבה? הגמרא (שבת כ"ג ע"א) אומרת: אמר רב ששת, אכסנאי חייב בנר חנוכה. אמר רבי זירא, מריש כי הוינא בי רב הוה משתתפנא בפריטי בהדי אושפיזא, בתר דנסיבי איתתא אמינא השתא ודאי לא צריכנא, דקא מדליקי עלי בגו ביתאי. מה הפירוש? רב ששת אומר שאורח שמתארח אצל חברו בימי חנוכה, חייב גם הוא להדליק גר חנוכה. רבי זירא אומר שבזמן שהיה לומד בישיבה היה משתתף בפרוטות עם בעל הבית כדי שיצא ידי חובת גר חנוכה. אבל אחרי שהתחתן, אמר שלא צריך להשתתף כי אשתו מדליקה עליו בתוך הבית, וממילא יוצא ידי חובת ההדלקה.

חיוב בחורי הישיבות בהדלקת נרות חנוכה

ח. כמה חכמים בזמננו רוצים לומר שמכאן משמע שבחורי הישיבות צריכים להדליק בעצמם או לפחות להשתתף בפרוטות, כי רבי זירא אמר כשהיה בהתחלה לומד בישיבה היה משתתף בפרוטות (ולא יצא ידי חובה בהדלקת ההורים שלו), ורק אחרי שהתחתן אמר שלא צריך לעשות את זה (כי אשתו כגופו וכשהיא מדליקה מהנכסים והממוון של זה כאילו הוא הדליק). לאשכנזים אין שאלה בזה, כי בלאו הכי כל אחד מדליק לעצמו אפילו נמצאים בתוך הבית, אבל גם לנו הספרדים שבעל הבית מדליק בשביל כל בני הבית, לכאורה מהגמרא משמע שבחורי הישיבות חייבים להדליק. אבל קודם כל, בשלושה ראשונים מפורש שלא דוקא אשתו של האדם אלא גם אביו ואמו פוטרים אותו. בספר הפרנס (סימן קנ"ב) לאחד מן הראשונים כתב שההולך ללמוד נפטר בהדלקת אשתו או אביו ואמו. במחזור ויטרי (סימן רל"ח) לתלמיד רש"י כתב שיכול לצאת בהדלקת אביו או אמו. ובספר התרומה (במפתחות להלכות שבת פרק במה מדליקין סימן ר"ג) לרבנו ברוך תלמיד ר"ה הזקן בעל התוספות, ג"כ כתב ככה? שלושה ראשונים מפורשים שאדם שלומד במקום אחר נפטר בהדלקת אביו

- אמנם אם רוצים להדליק בלי ברכה, אין בעיה בזה. ולפעמים הילדים מביאים חנוכיות מהגן וכדו', ואפשר לתת להם להדליק אותם, ולא צריך לומר להם שאנוחנו ספרדים ולא מוכנים להדליק את זה, כי אין איסור להוסיף עוד נרות, רק שישימו לב שלא יברכו על זה, כי לדידן זו ברכה לבטלה. וגם הרמב"ם אינו מציין עוד ברכה אלא ברכה אחת בלבד. רק שידליקו במקום שמור, ויזהרו שלא להשאיר את הנרות לבד, וגם שלא ישאירו את הילדים להדליק לבד אלא ההורים איתם, וימתינו שם עד שהנרות יכבו.
- כתוב בספרים הקדמונים שדרך הלימוד הנוכח בגמרא במשנה ובפוסקים, שאם יראה משפט ישאל "פשיטא", כי אם זה דבר פשוט וידוע לא יכתבו אותו. וכאן מה החידוש בזה? הרי לכאורה זה כמו שיאמר שאורח חייב להניח תפלין או לשמור שבת, וכי בגלל שהוא מתארח פטור מהמצוות?! והראשונים כתבו שני תירוצים בזה. תירוץ אחד, מדברי הרא"ש (שבת פ"ב סימן ח') נראה שפירוש הגמרא ככה, כיון שאמרנו שיעקר מצות חנוכה "גר איש וביתו" שכל בני הבית פטורים בגר אחד ובעל הבית מדליק בשביל כולם, א"כ הייתי אומר שאכסנאי שהתארח בבית חברו ואוכל ושותה עם כולם הפך להיות אחד מבני הבית, ומספיק שבעל הבית מדליק נרות בבית. לכן בא רב ששת ואומר שהוא חייב בגר חנוכה, כי הוא רק מתארח בימים הללו, ובעיקרו הוא לא אחד מבני הבית ממש, וא"כ חייב בפני עצמו בגר חנוכה. תירוץ שני, הר"ן (דף י"ג ע"א מדפי הר"ף) כותב שכיון שלפי ההלכה מניחה על פתח ביתו (מבחוץ, או בזמננו בפנים לנהגים כן), כי מבוואר בגמרא (שבת כ"א ע"ב) שיעקר המצוה של פרסום נס להניחה על פתח הבית מבחוץ, א"כ הייתי אומר שאורח שאין לו פתח בפני עצמו פטור מנר חנוכה, [כמו במזוזה, שרק בעה"ב מניח מזוזה אחת בפתח הבית, שהרי האורח אין לו פתח]. קא משמע לן שבכל זאת חייב בגר חנוכה.
- בזמננו לא היתה פנימייה כמו בזמננו, כי הצורה של הישיבות היום לא התחילה מזמן רבותינו, ואצלנו בחו"ל לא היו ישיבות עם בנין של פנימייה. רבי חיים מוולאז'ין ע"ה ייסד את ישיבת וולאז'ין בתנאי פנימייה שהיתה בזמנם, שהיו באים בחורים מכל מיני מקומות וצריכים מקום לאכול ולישון, אז היו יהודים טובים שרוצים להחזיק תורה ומארחים את בני הישיבה.
- אמנם בדרך כלל המפתחות זה מפתח על מה שכתוב בתוך הספר, ואילו כאן ההלכה הזאת לא נמצאת בפנים אלא במפתחות של הספר (או שנאבדה או שא"כ הוסיף אותה), אבל המחבר עצמו כתב אותם.

ככה. וככה כותב גם מהר"ל (סימן קמ"ה). אבל מרן הבית יוסף (סימן תרע"ז) כותב על זה: ולי נראה שאי אפשר לעשות כן, כי ברכה שאינה צריכה היא, כיון שחכמים פטרו אותו מזה¹². הרבה אחרונים אשכנזים תפסו כמו תרומת הדשן, ואילו מהר"ש"ל (סימן פ"ה) ועוד כתבו כמו מרן. ואותו חכם כתב שאפילו הכי יכולים גם בחורי ישיבות הספרדים להדליק ולברך, וכמו חריהם האשכנזים שמברכים כל אחד בפני עצמו. ואני אומר, שעל הראשונים אנו מוצטערים ואתה מוסיף עלינו את האחרונים? הרי גם מנהג האשכנזים אינו כ"כ פשוט, וגם הרמב"ם לא כותב ככה וכמו שאמרנו, אז אמנם האשכנזים נהגו ככה ולא נוכל לומר להם כלום, אבל איך אפשר לומר לספרדים לברך? ומה ההבנה שהם לא סמוכים על שלחן ההורים שלהם? הרי כמה הם מדברים איתם ודואגים להם, וכל דבר קטן הבגדים וכדו' בא מההורים, וא"כ הם סמוכים על שלחנם.

יוצאים ידי חובה בהדלקה שבישיבה

יא. אבל גם אם תרצה לומר שסוף סוף הם לא סמוכים ממש, הרי הם מדליקים בהיכל הישיבה בבית המדרש, כי הלכה פשוטה בידינו שמדליקים נרות חנוכה בבית הכנסת, ולכן מרן השלחן ערוך (סימן תרע"א סעיף ז') כותב בתחילה בפשיטות שבבית הכנסת מניחים את החנוכה בכותל דרום (כמו המנורה), כי היה פשוט לו שמדליקים בבית הכנסת, ולכן התחיל לומר באיזה צד מדליקים. אמנם המנהג הזה לא כ"כ קדמון והרמב"ם לא הזכיר אותו, וגם הרב שבולי הלקט (סימן קפ"ה) כותב שאחיו רבי יהודה נמנע מלהדליק בבית הכנסת, והיה אומר שזו ברכה לבטלה כיון שכל אחד מדליק בביתו. אבל המנהג הזה נזכר בראשונים, ומרן הבית יוסף (סוף סימן תרע"א) מביא אותו וסמך ידיו עליו, וכל האחרונים סמכו על זה. לכן בחורי הישיבה יכולים לצאת ידי חובה בזה, שהרי אין ספק שהישיבה מזכה להם את השמן, כי ראש הישיבה המושגיח הרמ"ם ואב הבית כל אחד מדליק בבית שלו, וא"כ בוודאי שכל מה שמביאים זה בשביל בחורי הישיבה, וממילא יכולים לצאת בזה ידי חובה. לכן אין טעם להחמיר בדבר הזה. [ומאמא נפשך, אם הם נחשבים סמוכים על שלחן ההורים, יוצאים ידי חובתם בהדלקתם. ואם תאמר שהם סמוכים על שלחן הישיבה, א"כ יצאו י"ח בהדלקה בישיבה]. וגם קשה למצוא מקום שמור להניח את כל הנרות מפני הסכנה. ולמה לו לטרוח ולהיכנס לכל זה. אמנם האשכנזים מניחים אותם במתקנים מחוץ לישיבה, אבל אנחנו לא נהגנו בזה.

ההלכה למעשה בזה

יב. לכן למעשה, בחורי הישיבות הספרדים לא מדליקים בישיבה שלהם, ויסמכו על ההורים שלהם, ועוד יוצאים ידי חובה בברכה ובהדלקה שמדליקים בישיבה. וככה דעת רוב חכמי הספרדים בזמננו. מרן הרב עובדיה ע"ה (בשו"ת יחיה דעת ובחזון עובדיה שם), ושככה הורה רבו הגאון רבי עזרא עטיה ע"ה, וגם הגאון רבי בן ציון אבא שאול ע"ה כתב ככה (שו"ת אול"צ ח"ד פמ"ז אור"א) בשם רבו ע"ה, וככה פוסק מורנו הרב ע"ה (שו"ת תפלה למשה שם), ולהבדיל בין החיים ככה דעת מרן ראש הישיבה שליט"א (בחבורת אור תורה שם). ונכון שהבחורים יהיו בבית המדרש בשעת הברכות ויוונו לצאת ידי חובה, וממילא גם אם נאמר שלא יוצאים ידי חובה מההורים, יכולים לצאת ידי חובה בהדלקה הזאת.

הטעם שמברכים על מנהג הדלקת הנרות בבית הכנסת

יג. אגב, צריך להסביר מה הטעם באמת שמדליקים ומברכים בבית הכנסת, והרי לכאורה זו ברכה לבטלה, כי ענין זה לא הוזכר בגמרא לא ברי"ף ולא ברמב"ם, ואיך אנו עושים ככה היום?! אמנם הרי"ש בתשובה (סימן קי"א) כותב שמברכים על מנהג זה כמו שמברכים על ההלל בראש חודש, אפילו 12. האחרונים מתקשים בדברי מרן בזה, וכי חייב לצאת ידי חובה בברכה של מישהו אחר? והרי למשל ברכת המזון שבזמן רבותינו המזמין היה מברך ומוציא את כולם יחד? חובה, ואילו מרן בשלחן ערוך (סימן קפ"ג ס"ז) כותב שהנכון בזמננו שכל אחד ילעצמו כי היא ברכה ארוכה. וגם בברכות של קריאת שמע וכדו', היה אחד מברך ומוציא את כל הקהל ידי חובה (מגילה כ"ג ע"ב), ואילו הרא"ש היה נוהג לברך בעצמו (כלל ד' סימן י"ט). וגם בברכות השחר, אפשר שאחד יברך ויפטור את כולם (עיין ש"ע א"ח סי' מ"ז ס"ב) או שכל אחד יברך לעצמו הכל. וכן הלאה. ומאי שנא כאן? אבל מרן החיד"א (סימן תרע"ז אות ב') ומאמר מרדכי (שם סק"ה) וזרע אמת (ח"א סימן צ"ז) ונהר שלום (סימן תרע"ז סק"א) ועוד, הסבירו דברי מרן בטוב טעם ודעת, שבכל שאר הברכות לכל אחד ואחד יש חיוב בפני עצמו, ולכן אדם יכול לצאת ידי חובה ויכול שלא לצאת ידי חובה ולברך, משא"כ הדלקת נר חנוכה מצות חנוכה נר איש וביתו, ומעיקרא חכמים תיקנו לכל בני הבית נר אחד בלבד, ולכן אי אפשר לחייב ברכה בזה כי מעיקרא אין עליו חיוב בכלל, וא"כ החילוק ברור.

או אמו ולא רק אשתו. וא"כ רואים מכאן שאין הבדל בין האשה לאב ולאם.

למה רבי זירא לא נפטר בהדלקת הנרות בבית?

ט. מה נעשה עם רבי זירא שהשתתף בפרוטות ולא נפטר בהדלקת אביו ואמו? ארבע תשובות בזה. תשובה אחת, בזמנו מרן הרב עובדיה ע"ה כתב תשובה על זה בשו"ת יחיה דעת (ח"ו סימן מ"א), ותיירץ לפי מה שכתבו התוספות (חולין דף מ"ו ע"א בד"ה ערוקאי) שאביו של רבי זירא היה גבאי המכס של המלך, ובגלל שהיה קשור למלכות יתכן שפחד להדליק נרות חנוכה, כדי שלא יאמרו שהוא שמח באידם. אבל התיירוץ הזה דחוק קצת מכמה סיבות (ועייני עוד בסנהדרין דף כ"ה ע"ב). תשובה שניה, מרן ראש הישיבה שיבדל לחיים כתב שאפשר שאביו של רבי זירא עצמו היה מתארח אצל אביו או במקום אחר, וכמו שבח"ל הבן היה מתחתן ועדיין סמוך על שלחן ההורים, וא"כ אביו של רבי זירא לא הדליק בעצמו נרות חנוכה, ולכן לא אומרים שהסבא או בעל הבית יפטור גם את הנכד או הבן של מי שיוצא ידי חובה (ירחון אור תורה כסלו תשמ"ה סימן כ"ד אות א'). ועייני עוד בהערות א"מ על המ"ב סי' תרע"ז סוף סעיף ג' הערה 1). תשובה שלישית, מורנו הרב רבנו משה לוי ע"ה (שו"ת תפלה למשה ח"ב סימן נ"א אות ב') כתב שבזמננו לא היו הולכים ללמוד למשך שלושה שבועות או כבני חו"ל לחצי שנה כמו היום (ואם בחור לא מתקשר כמה ימים כבר דואגים ומתקשרים כמה פעמים...), אלא הולכים ללמוד למשך כמה שנים, ומסתדרים לבד בלי שהיה קשר בכלל ביניהם, וזה באמת לא נקרא סמוך על שלחן ההורים שלו בכלל, ואיך נאמר שההורים שלו פטרו אותו?! אבל בזמננו שבחורי הישיבות נמצאים בישיבה רק במשך כמה שבועות, וגם ההורים משלמים איזה סכום לישיבה ודואגים לבגדים שלהם וכדו', ויש להם קשר עם ההורים, ובימי בין הזמנים ובחגים ומידי פעם חוזרים הביתה, א"כ הם סמוכים על שלחן הוריהם. תשובה רביעית, הגאון רבי יעקב חיים סופר מירושלים⁹ (חוקי רצונך ח"א סימן ז') כתב תירוץ לזה, לפי מה שכתוב בירושלמי (קידושין פ"א ה"ז) שכאשר אמו של רבי זירא היתה מעוברת אביו נפטר וכאשר ילדה אותו נפטרה גם היא ב"מ¹⁰. אם כן רבי זירא היה יתום מלידה לא"א¹¹, ולא היו לו הורים שידליקו עליו בבית, ולכן מסכן היה לבד וצריך להשתתף בפרוטות. אבל בחור שההורים שלו חיים וקיימים ב"ה ומדליקים בביתם, פוטרים אותו כאשר נמצא בישיבה. ואח"כ ראיתי שגם מרן הרב עובדיה בחזון עובדיה (חנוכה עמ' קמ"ד) שינה ממה שכתב בשו"ת יחיה דעת, והביא את התיירוץ הזה מעצמו.

על הראשונים אנו מצטערים ואתה מוסיף עלינו את האחרונים

י. בזמנו ראיתי חכם אחד שכתב שכיון שיש מחלוקת בין חכמי זמננו בזה, אם בחורי הישיבות נקראים סמוכים על שלחן ההורים או לא, ואפשר לומר שלא נקראים סמוכים ממש כי באים פעם בשלושה שבועות לבית, לכן יכולים להדליק עם ברכה, כי אמנם הם יכולים לצאת ידי חובה בהדלקה של ההורים שלהם, אבל גם יכולים לומר במפורש שהם לא רוצים לצאת ידי חובה בזה. אבל למעשה בוודאי שלא נכון לעשות ככה, ואני אסביר. אדם נשוי שהולך ללמוד במקום אחר, מן הדין לא צריך להדליק כי אשתו מדליקה ופוטרת אותו, וזה לכל הדעות וגם למנהג האשכנזים כי האשה נחשבת כגופו של האדם (משנה ברורה סימן תרע"א סק"ט). מה הדין אם הוא רוצה להדליק לבד ולא לצאת ידי חובה בהדלקה של אשתו? הרב תרומת הדשן (סימן ק"א) כותב שאפשר לעשות

- הגמרא (כתובות ס"ג ע"א) מספרת על חכם אחד שאביו קבע איתו שאחרי החתונה ילך ללמוד שש שנים, והנה אחרי שלוש שנים חזר לביתו, ואביו קעס עליו: מה אתה חוזר אחרי שלוש שנים? אמר לו: התגעגעתי לבית. אמר לו: אין דבר כזה, לימוד תורה זה למעלה מן הכל, חזור לישיבה. אותו היום היה ערב כיפור, והם התווכחו ביניהם, עד ששניהם לא אכלו סעודה מפסקת. בגלל שחזר לפני הזמן שקבע איתו. אנוחנו יודעים גם על רבי עקיבא ע"ה, שהלך ללמוד שנים עשרה שנה ועוד שנים עשרה שנה כידוע (שם ס"ב ע"ב). והגמרא מספרת כמה סיפורים כאלה.
- הנכד זירא הרב כף המדי. שאין.
- ובני זירא לא חזרו לבית אב ואם, אמר שמן השמים ניצל מהעבירה של אי קיום המצווה הזאת.
- אנוחנו יודעים ככה גם על רבי יוחנן ואביו (קידושין ל"א ע"ב), והגיללים לומר על אביו שזה ראשי תיבות "אשר בן ירוחם יתום" (הושע ד' ד'). אמנם זה לא העיקר אלא רק רמז בעלמא, כי באמת אביו לא נקרא ככה אלא "נחמני", רק שאחרי שההורים שלו נפטרו דודו רבה בר נחמני גידל אותו בביתו, וכיון שלא רצה לקרוא לו בשם אבא שלו השיא לו שם "אביו" מלשון אבא. אותו היום היה ערב כיפור, והם התווכחו ביניהם, עד ששניהם לא ב"ה והלכתא, ובגליון הש"ס ובספר אריה נסי' שם). ובגמרא (נבחים ק"ח ע"ב) מבואר שאביו של אביו נקרא "כיליל" (עיין פרש"י שם). [ומכאן עידוד לכל מי שנתייתם בקטנותו ב"מ שלא ישבר ברוחו ח"ו כי הנה גדולי האמוראים היו כן, ונעשו למאורי האומה].

בזכותך! עוד אנשים יזכו ללמוד ב'בית נאמן' <<

מדליק תמיד, וא"כ איך האורח יוצא ידי חובה במה שבעל הבית מקיים את המצוה? הרי המצוה הזאת מוטלת עליו לקיים אותה. **ולכן צריך לעשות מה שאמרו חכמים ולהשתתף בפרוטות.** וראיה לזה, מדברי הרשב"א בתשובה (ח"א סימנים תקמ"א-תקמ"ב) שכותב שחתן שמתארח בבית חמיו צריך להשתתף בפרוטות, וזה מובא בבית יוסף (סימן תרע"ז). וכי מדובר שהוא "ברוגז" איתו ומשלם על מה שאוכל? הרי אם ככה לא היה מתארח אצלו בכלל... וגם מרן בשלחן ערוך (שם ס"א) כותב בסוף הסעיף בפשטות "והוא הדין לבן אצל אביו" (ומשמע שחוזר על כל הסעיף), ובוודאי שהבן אצל אביו לא משלם על האוכל שם, ובכל זאת חייב להשתתף בפרוטות, והסברא כמו שאמרנו. וגם הסבא קדישא רבי שמואל אליעזר אלפנדארי (בהערה בספר סדר היום הוצאת המסורה עמ' רמ"א) חולק על גינת ורדים, ועוד אחרונים כתבו ככה (כ"ד הפמ"ג שם אשל אברהם סק"ג ומשנ"ב סק"ד). וככה לכאורה הסברא הפשוטה בזה.

האורח יכול להדליק או להשתתף בפרוטות

טז. וגם אם נגיד שזה לא דבר כ"כ מוסכם, ושמא באופן זה יכול לצאת בהדלקת בעה"ב, מ"מ למה להיכנס לספק אם מקיימים מצוה. והרי זה לא קשה **להשתתף ולתת שקל אחד.** ומי שלא נעים לו לתת שקל או חצי שקל, אפשר להסביר שזה ענין של מצוה, וגם אפשר להגיד לבעה"ב שאם הוא רוצה יכול להחזיר לו את זה אחר שקיבל וזיכה לו חלק. אבל אפשר לעשות גם בדרך אחרת, **שיגביה את השמן והפתילות ויגיד "אני זוכה בחלק בזה"**, ולא שהכל יהיה שלו אלא רק שיהיה לו חלק בזה. ובזמנו הרב ע"ה (מנוחת אהבה ח"א פ"ד ה"י) כתב **שאפשר גם בקנין "אודיאת"**, שבעל הבית יגיד "אני מודה שיש לך חלק בשמן". ואפשר לעשות כל מיני דרכים אחרות. אבל הכי פשוט להשתתף בפרוטות כמו שכתוב בהלכה (וע"ע במשנה ברורה- איש מצליח בהערות שבסוף הספר סימן תרע"ז סק"ד). וגם **אם רוצה להדליק בעצמו**, נראה שרשאי לעשות את זה, כי הוא בוודאי חייב במצוה בפני עצמו, "אכסנאי חייב בנר חנוכה", וכמו שאמרנו. אמנם לכאורה כל זה רק למנהג האשכנזים, שהבעל יכול לכונן שלא לצאת ידי חובה במה שמדליקה אשתו, וגם הבנים כל אחד מדליק ומברך לעצמו, ואילו אנהנו הספרדים לא עושים ככה, וכמו שאמרנו בהתחלה. אבל במקרה הזה נראה דלכ"ע רשאי להדליק בפ"ע שהאורח הוא משפחה לבדו וחייב בפני עצמו וסה"כ בא להתארח כמה ימים, א"כ יכול להדליק בפני עצמו אם רוצה, כי רק הקילו עליו שאפשר להשתתף בפרוטה. וזו לשון הטור (שם) אכסנאי חייב להדליק בפ"ע ואינו יוצא בשל בעה"ב ומיהו בפרוטה שיתן לו וישתתף עמו, סגי. ואם חושש לגבי הברכה, יכול לשמוע הברכה מבעה"ב וידליק בחדרו, או לכל הפחות ישתתף בפרוטה.

בן אצל אביו בשבת היכן ידליק במוצאי שבת?

יז. בעז"ה יתברך עוד שבועיים שבת חנוכה. והנה בערב שבת כולם מסכימים שיכול להשתתף בפרוטות ולצאת ידי חובה בהדלקת בעל הבית, כי זה דין אכסנאי וכמו שאמרנו. וגם בהדלקה במוצאי שבת, אם הוא שווה שם גם במוצאי שבת ואוכל סעודה רביעית וישן ונוסע ביום ראשון לחיים טובים, מסתבר שלכולי עלמא יכול להשתתף בפרוטות ואין בעיה בזה. וגם אם הוא חוזר מיד הביתה, כגון שגר באותה העיר, יכול להדליק בביתו, כי בלאו הכי במוצאי שבת לא מדליקים בדיוק בזמן אלא קצת מאוחר, לכן יכול להדליק מאוחר יותר כשיגיע הביתה. **אבל יש שאלה בפוסקים אם בצאת השבת רק אחרי שעה-שעתיים ויותר הוא הולך הביתה, בשעה עשר או אחת עשרה בלילה, האם יכול להשתתף בפרוטות ולצאת ידי חובה בהדלקת אביו או חמיו, או שכבר לא נקרא "אורח" כי עומד ללכת משם, וצריך להדליק בביתו.** יש מחלוקת בזה, **מרן ראש הישיבה שליט"א** (משנה ברורה- איש מצליח בהערות שבסוף הספר סימן תרע"ז ס"ד) **כתב שאפשר שישתתף בפרוטות, כי זה המשך של האירוח שלו**, והוא התחיל אותו ביום חמישי או ששי ומתארח עד השעה שהולך הביתה, לכן יכול להשתתף בפרוטות עם בעל הבית. וכאשר חוזר

שהוא מנהג ולא דין¹³. אבל כידוע דעת הרמב"ם (בסוף הלכות ברכות פ"א הט"ז, והלכות חנוכה פ"ג ה"ז) ורש"י (מחזור ויטרי עמ' קצ"ג) וחלק מהגאונים שלא מברכים על ההלל בראש חודש כי זה מנהג¹⁴. וככה מנהג ארץ ישראל וגלילותיה, וכמו שכותב מרן בשלחן ערוך (סימן תכ"ב ס"ב). ולכאורה לדין שפוסקים כמו מרן השלחן ערוך ולא מברכים על ההלל בראש חודש, הטעם הזה לא מספיק. אבל כתבו ליישב שזה פרסום הנס ויותר חשוב מסתם הלל בעלמא. [ובפרט בזמן שהתחילו להדליק בפנים (מכמה סיבות), ואין כ"כ פרסום הנס, לכן הנהיגו להדליק בבתי כנסיות, לפרסם הנס ברבים שזה עיקר כוונת המצוה]. ובשו"ת יביע אומר (ח"ז חאו"ח סימן נ"ז) כתב תשובה ארוכה, ויש עוד תשובות אחרות על זה (עיין בשו"ת אמרות טהורות ח"ב סימן מ' אות ו'-ז). אבל הזמן מצומצם ולא נאריך בזה. איך שלא יהיה, המנהג פשוט שמדליקים ומברכים על הדלקת הנרות בבית הכנסת ובבית המדרש.

אורח שמתארח בימי החנוכה

יד. אמרנו שאכסנאי חייב בנר חנוכה. זאת אומרת שאדם שמתארח בבית של מישהו חייב להדליק נרות חנוכה, או שידליק בעצמו או שישתתף בפרוטות. אמנם מרן בשלחן ערוך (סימן תרע"ז ס"א) כתב שאכסנאי משתתף בפרוטות, אבל אין הכוונה דוקא להשתתף בפרוטות ולא להדליק ממש, אלא אפשר גם להדליק נרות בעצמו, וכמו שהגמרא אומרת בסתם "אכסנאי חייב בנר חנוכה", ורק רבי זירא אמר "מריש הוה משתתפנא בפריטי", אבל מפורש בדברי הראשונים הטור (ריש סי' תרע"ז) והמאירי (שבת שם) ועוד שאכסנאי חייב או להדליק או להשתתף בפרוטות.

גדר "אכסנאי" שחייב בנר חנוכה

טו. הגאון בעל גינת ורדים בקונטרס גן המלך¹⁵ (סימן מ"א) כותב: נראה לי שכל מה שאכסנאי חייב בנר חנוכה, זה דוקא אם משלם על מה שאוכל שם, שעושה חשבון עם בעל הבית ומשלם על האוכל והשינה וכדו', אבל אם הוא לא מתחשב איתו, אלא "בחיקו ישכב מפתו יאכל מכוסו ישתה" (שמואל-ב' י"ב ג'), א"כ כמו שנותן לו חלק באוכל ככה נותן לו חלק בנרות, ולא צריך לא להדליק ולא להשתתף בפרוטות. וכמה אחרונים הביאו את דבריו והסכימו איתו בזה. אבל לכאורה הדברים אינם כ"כ מוכרחים, כי אמנם בעל הבית נתן לאורח לאכול ולשתות, וחוף מהצלחת שלו הביא עוד צלחת בשביל האורח, ונתן לו עוד מטה לישון ועוד חדר לישכב שם, אבל מה שהדליק נר חנוכה זה לא היה בשבילו, שהרי גם לפני שבא היה מדליק את הנר הזה, ואם למשל בא ביום השלישי של חנוכה הרי הדליק בימים ראשון ושני, וכשבא האורח לא הוסיף שמן או נר בשבילו, אלא הדליק כמו שהוא

13. הגמרא (תענית כ"ח ע"ב) מספרת "רב איקלע לבלב", וראה שהם קוראים הלל בראש חודש, "סבר לאפסוקיניהו" רצה להפסיק אותם כי חכמים לא תיקנו בראש חודש, אבל כאשר ראה שהם מדליקים חלקים מההלל הרגיל, אמר "מנהג אבותיהם בידיהם". מכאן מוכיח רבנו תם (שם תוד"ה אמר) שהיו מברכים על ההלל, כי אם לא בירכו למה רב רצה להפסיק אותם, הרי מהתחלה הבין שזה רק מנהג, שהרי לא בירכו עליו. וכי יש איסור לקרוא כמה מזמורי תהלים?! אלא ודאי שהם בירכו על ההלל. ואם תגיד שרב באמצע ההלל ולא שמע את התחלה וחשב שבירכו ובאמת לא בירכו, זה דחוק, כי כתוב "רב איקלע לבלב" ולא כתוב איקלע לבי כנישתא. ומרן בכסף משנה (פ"א מהלכות ברכות ה"ט) מיישב את זה. אבל זו דעת רבנו תם, וככה פסקו הרבה ראשונים שאע"פ שזה מנהג מברכים על ההלל בראש חודש. ורוב העולם נהגו ככה.

14. מאיפה הרמב"ם למד שלא מברכים על מנהג הגמרא (סוכה מ"ד ע"ב) אומרת על מה שאנחנו חובטים את הערבה בהושענא רבה, שרב "חביט חביט ולא בריך". כלומר הוא חבט ולא בריך (זה לא סגולה או לחש אלא הכוונה שחבט את הערבה ולא בירך על זה)? למה? כי אמר שזה מנהג נביאים ולא יסוד נביאים. מה ההבדל בין זה לחבטת ערבה? רבנו תם (בתוספות שם) עונה על זה, שחבטת ערבה זה מנהג שאין בו ל"כ ענין, אלא רק לוקחים ערבה וחובטים אותה בקרקע, ואמנם יש טעם בזה כי אם הנביאים עשו כנראה שיש סיבה לזה, אבל זה לא משהו חשוב, ואילו ההלל בראש חודש ההלל ולשבח את ה' זה ענין חשוב, וקריאת מזמורים כמו קריאה בתורה, ולכן אפשר לברך על המנהג הזה. 15. זה גאון גדול לפני שלש מאות שנה ויותר, הגאון **רבי אברהם הלוי**, אב"ד במצרים. הוא כתב ספרים נפלאים מאד, ספר "גינת ורדים" על כל חלקי השלחן ערוך תשובות בארוכה, וקונטרס "גן המלך" תשובות קצרות יותר. חכמים שבאו אחריו מפלפלים בדבריו, לפעמים הצדיקו אותו ולפעמים חלקו עליו, אבל כתב הרבה דברים מדויקים ונפלאים מאד.

053-6652663

ספרי תורה | תפילין | מזוזות | מגילות ועוד

תנתן הנחה לבאים דרך העלון

בעל הלכות גדולות, כי בשלחן ערוך (סימן רס"ג ס"י) הביא דברי בעל הלכות גדולות וכתב "ויש חולקים", והרי קיימא לן יש ויש הלכה כיש בתרא, וא"כ הלכה כמו החולקים שלא לחוש לבעל הלכות גדולות, ולכתחילה אפשר שלא לקבל שבת בהדלקה. אבל ההלכה הזאת מוכיחה לא כן, אלא בכל ערב שבת לכתחילה חוששים לדעת בעל הלכות גדולות, ולכן לכתחילה לא ישאירו מלאכות אחרי שהאשה הדליקה נרות, אלא כל אנשי הבית יגמרו את כל המלאכות לפני שהאשה מדליקה, וכאשר מדליקים נרות שבת מקבלים עליהם את השבת.

מצוה לפרסם את הנס

יט. רבותינו תיקנו לנו בחנוכה להדליק נר אחד "נר איש וביתו", בשביל לפרסם את הנס שהיה לאבותינו. גם נס המלחמה, "מסרת גבורים ביד חלשים, ורבים ביד מעטים, ורשעים ביד צדיקים, וטמאים ביד טהורים, וזדים ביד עוסקי תורתך", שהיה נצחון נפלא מאד. וגם נס פך השמן שהיה בו שמן רק ליום אחד והספיק לשמונה ימים. חכמים כ"כ חיזקו את המצוה הזאת, עד שאמרו שאפילו אדם שאין לו נר ישאל על הפתחים או ימכור כסותו, בשביל שידליק נר אחד בכל לילה (ש"ע א"ח סי' תרע"א ס"א), עד כדי כך. למה? כי מצוה לפרסם את הנס.

"מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך"

כ. לכאורה זה נר אחד קטן, ומה יש בכח הנר הזה? והתשובה לזה, "מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך" (חובות הלבבות שער יחוד המעשה פ"ה). וידוע שיון נקראת "חושך", וכמו שכתוב במדרש (בראשית רבה פרשה ב' פ"סקא ד'): "וחושך על פני תהום" (בראשית א' ב'), זו מלכות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל. מה עשתה תרבות יון? הם לא רצו להרוג את עם ישראל, אלא רצו כביכול להשיכח את התורה מירשאל, "לשכחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך", ומי שהיה מתניין היו מקבלים אותו בזרועות פתוחות, וכל הספורט וכח הגוף והתרבות של הבלי העולם הזה, כולם באו מיון שהחשיכה עיניהם של ישראל. אבל התורה נקראת "אור", "כי נר מצוה ותורה אור" (משלי ו' כ"ג),

לביתו, הרב כתב שאם הוא רגיל להדליק בחלון, א"כ יראו אותו מדליק את האור בבית ולא יראו את החנוכיה שם, לכן ידליק בלי ברכה משום חשד. אבל אם אין דרכו להדליק בחלון, לא צריך להדליק כלל, כי אפילו שבגמרא (שבת כ"ג ע"א) כתוב חצר שיש לה שני פתחים צריך להדליק בשני הפתחים משום החשד, בזמננו שהרבה מדליקים בתוך הבית אין כ"כ חשד בזה (עיין בהגה סימן תרע"א ס"א). ככה כתב מרן ראש הישיבה שליט"א. ובחזון עובדיה (חנוכה עמ' קנ"ה) הביא שיש עוד פוסקים שסוברים ככה, כמו הרב אורבך (הליכות שלמה עמ' רע"ט) ועוד. אבל שם הביא גם פוסקים אחרים שלא יכול להשתתף כיון שחוזר הביתה, ולכן פסק שידליק בביתו בלבד, ולא יועיל לו שישתתף שם. אלו שתי דעות בזה. ויש בזה עוד אריכות ואכ"מ (וע"ע בחוברת אור תורה אדר א' תשע"ו סימן ע"א אות ד').

שבת חנוכה מלמדת לכל שבתות השנה

יח. עוד הלכה אחת לגבי שבת חנוכה. בערב שבת חנוכה, כתוב בשלחן ערוך (סימן תרע"ט) שמדליקים קודם כל נרות חנוכה ואח"כ נרות שבת. ולכאורה כלל בידינו בכל התורה כולה, "תדיר ושיאינו תדיר תדיר קודם" (זבחים פ"ט ע"א)¹⁶, והרי נרות שבת תדירים יותר, וא"כ למה כאן מרן כותב להקדים נרות חנוכה? מרן בבית יוסף (שם) כותב שזה כדי לחוש לדעת בעל הלכות גדולות (הלכות חנוכה דף כ"ה סוף ע"ד) שסובר שאדם שהדליק נרות שבת קיבל עליו את השבת, וא"כ כאשר נדליק נרות שבת נמצא שקיבלנו שבת ואין נדליק נרות חנוכה?! לכן כדי לחוש לדעתו עוברים על התדיר, ומדליקים קודם כל נרות חנוכה לפני שבת. מזה משמע שלכתחילה צריכים לקבל שבת בהדלקת הנרות, ולא כמו שהיום אומרים שמרן לא פוסק כמו

16. הגמרא שם לומדת את זה מהפסוק "מלבד עולת התמיד" (במדבר כ"ח כ"ג), שמקריבים קרבן מוסף חוץ מעולת התמיד, וקודם כל עולת התמיד ואח"כ מוסף, למה? כי הפסוק אומר שקרבן תמיד תדיר, ולכן קודם כל מקריבים תדיר ולאחר מכן את המוסף. למשל בשבת חנוכה שזה ג"כ ראש חודש טבת (כמו השנה בע"ה), מוציאים שלשה ספרים, וקוראים קודם פרשת השבוע ואח"כ ראש חודש ואח"כ חנוכה, כי תדיר ושיאינו תדיר תדיר קודם (שלחן ערוך סימן תרפ"ד ס"ג). וגם בברכת המזון, אומרים רצה והחליצנו ואח"כ עלה ויבוא, כי תדיר ושיאינו תדיר תדיר קודם.

פיוה זו בחסות אפיקים

תשובה לשאלת ישלח

פסק בשו"ע (ש"ו, ג) שמותר לשפוך משקאות חריפים ע"ג צמחים, משום שאינם מצמיחין אלא אדרבה שורפין. ומרן מלכא זצ"ל בליות חן (סי' ק"ב) כתב שטוב שלא ישפוך ע"ג הזרעים ממש אלא סמוך להם ע"ש. וראה עוד מנוח"א (ח"ב עמ' צ"ב)

הזכה בפתרון החידה: חיים חטומר - גבעת זאב

אלה:

הלבג במלשמת עטייה הגקיימה הריג מיליה,
וכא האמיוג עזרו אהכין סאטיס הכמויוג גדולוג אכבוד המענה.
יזא הככורה מה אה שאג כא גרעיוני האהוקדו זרקו כצד
אהך קערה מלאה מים כדי שלא יאכאכו אה המלמטה.

והאלגה האק אפי ההאכה עש כראוי?

תשובות יש לשלוח למייל: israel@afikim-water.co.il או לפקס: 02-5807576 בין הפותרים נכונה תוגרל מכות קפה איכותית!

מיניבר נעם 1 מומלץ בתכנית 'בית בטוח' מיניבר נעם 1 מומלץ

איחוד הצלה ארגון מילואים

מיניבר נעם 1 המהודר לשבת - בלי שאלות! נבדק ואושר לשימוש ע"י בד"ץ מהדרין | כ-40 כוסות מים ותחמים | בטיחותי במיוחד לילדים!

מבית אפיקים מתרומת סימן מים

8510 * **נעם** זורם ברגע אחד

מבית אפיקים מתרומת סימן מים

אולם תצוגה חדש! גבעת שאול 40 ירושלים

ואילו עניינים אחרים נגד התורה נקראים "חושך". אדם שחושב שילך נגד התורה ויעשה דברים נגד התורה ויחיה בטוב, הוא נמצא בחושך כל ימיו מסכן, כי האור האמיתי נוצר רק בקיום התורה והמצוות, "כי נר מצוה ותורה אור". אומרים שלא מגרשים חושך במקלות אלא ע"י אור, וכאשר אתה נכנס לחדר חשוך אתה מדליק מנורה אפילו קטנה, וכבר אתה רואה איפה אתה הולך ואתה לא נתקע ואתה יכול לעשות מה שאתה רוצה, ומספיק אפילו אור קטן וכבר זה יכול להאיר הכל".

ומתפלל לה' יתברך מאחורי העמוד, וזה כאילו אתה מדבר לחברך באוזן, וכמו המרחק מהפה לאוזן ככה ה' קרוב אליך! "קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת". ולכן הקב"ה שמר והגן על אבותינו במשך כל הדורות.

כל אחד מישראל אהוב אצל הקב"ה

כב. למה חכמים אמרו לפרסם את הנס של חנוכה? כדי לפרסם שאנחנו עם ישראל לא נמצאים לבד, וכל אחד ואחד מעם ישראל אהוב אצל הקב"ה, והוא בן יקר אצל ה' יתברך, וה' רואה אותנו ומשגיח עליו ואוהב אותנו. ואפילו "בנים משחיתים" (ישעיה א' ד') או "בנים לא אמון בס" (דברים ל"ב כ') נקראים "בנים", כי הקב"ה תמיד איתנו, "השוכן אתם בתוך טומאתם" (ויקרא ט"ז ט"ז) ה' אוהב אותנו, ואסור חלילה להרגיש שהוא רחוק מאיתנו (ועייני בקדושי דף ל"ו ע"א). וגם אם רואים שהקב"ה נותן מכה או עונש ח"ו, הרי זה כמו אב שרוצה להציל את בנו, שאם הבן שלו קופץ לכביש הוא רוצה להציל את החיים שלו ומושך אותו משם, ואפילו אם זה קצת יכאב לבן, כי זה מתוך אהבתו לבן. אין אהבה גדולה בעולם יותר מאהבת הקב"ה לעם ישראל, "אהבתי אתכם אמר ה'" (מלאכי א' ב'), הקב"ה אוהב אותנו יותר מכל נברא בעולם, שהרי הוא הבורא יתברך שמו והוא ברא את כל האהבה בעולם. ה' קרוב אלינו, רק צריכים להתקרב אליו ולפנות אליו. נבין ונדע כמה ה' אוהב אותנו, נתקרב אליו בעוד מצוה, נקרב עוד יהודי, נאמין שהקב"ה מחכה לנו, ומחכה להביא את המשיח. אמרו רבותינו: "משיח" ראשי תיבות מדליקים שמונת ימי חנוכה, שע"י שנפרסם את הנס בחנוכה לעוד יהודי, ונראה לו כמה הקב"ה עשה לנו נסים, בזכות זה הקב"ה יעשה עמנו נסים ונפלאות, ויראנו קץ הפלאות, ונזכה לגאולה השלימה בביאת משיח צדקנו, בקרוב וברחמים, אמן כן יהי רצון.

יהי שם ה' מבורך מעתה ועד עולם. מי שברך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך וישמור ויעזור ויצליח את כל הקהל הקדוש הזה, אלה שנמצאים כאן ואלה ששומעים ואלה שקוראים, בכל מקום בארץ ובעולם. מלכא דעלמא יברך יתכון, ויזכה יתכון, ויארץ ימיכם בטוב ושנותיכם בנעימים, ונזכה לבריאות והצלחה, אורך ימים ושנות חיים, ומלכנו בראשנו, ונזכה כולנו לביאת משיח צדקנו, בקרוב וברחמים גדולים, אמן כן יהי רצון. חמש מאות שנה, ואח"כ עוד חמש מאות שנה וכו', והגמרא מאריכה בזה.

אש האמונה

כא. היום בעוונות הרבים אנשים רחוקים מתורה ומצוות, רחוקים מאמונה, ורחוקים מבטחון. הגמרא (מכות כ"ד ע"א) אומרת: שש מאות ושלש עשרה מצוות ציוה משה רבנו, באו הנביאים וכל אחד מיעט מעט מהם (וע"ש בפירוש ריב"ן, וע"ע בקונטרס לב טהור אות א'), עד שבא חבקוק והעמידן על אחת, "וצדיק באמונתו יחיה" (חבקוק ב' ד'). לרמוז שבדור האחרון האמונה נחלשת, ובעוונות גם אצל אנשים שומרי תורה ומצוות לא כ"כ מרגישים קרבת ה'. ושמעתי שגם בסמינרים חשובים ומשפחות יקרות בתוככי בני ברק, יש מהם שלא מרגישים את ה' יתברך, ומה שעושים מצוות זה רק מן השפה ולחוץ, ועוד רגע אחד סוטים מהדרך חלילה, כי לא מרגישים כמה הקב"ה קרוב אלינו ואוהב אותנו. אמרו בירושלמי (ברכות פ"ט ה"א): "קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת" (תהלים קמ"ה, י"ח), שאמנם הקב"ה רחוק מאד מאיתנו¹⁸, אבל הוא קרוב יותר מכל קרובים, עד שאתה נכנס לבית הכנסת

17. קראתי סיפור שהתפרסם מקרוב. רב אחד באמריקה דרש בבית הכנסת שלו, וסיפר ככה: שמעתי שבזמן הגאון החפץ חיים ע"ה שהיה ראש הישיבה בישיבת ראדן, ההשכלה כילתה כל חלקה טובה, ובעוונות גם רבים וטובים נפלו בהשכלה כידוע, והיה בחור אחד מהישיבה שם שבעוונות ג"כ הלך אחרי ההשכלה, וחילל שבת בתוככי הישיבה ב"מ. כאשר שמעו עליו שחילל שבת רצו לזרוק אותו מהישיבה כמובן, כי מה יעשה בחור כזה בישיבה?! הרי יקלקל את כולם ח"ו. אמר להם החפץ חיים: אני רוצה שתכניסו אותו אצלי. שמעתי שהוא נכנס לחפץ חיים ולאחר מכן שמר שבת, אבל אני לא יודע מה היה בחדר שם, ומי שיועד את המשך הסיפור שייספר לי. בתוך הקהל ישב יהודי מבוגר, ואחרי הדרשה הלך לרב ואמר לו: דע לך, אני אותו בחור שהרב חפץ חיים הכניס לחדר, ואני אספר לך מה הוא עשה לי בחדר, אני ישבתי לידו הוא החזיק את היד שלי וליטף אותה ולא דיבר מאומה, רק אמר "שב'ס, שב'ס, שב'ס הקדושה". וראיתי כמה דמעות מעיניו. לאחר מכן הרים את שתי ידיו, נדנד לי מעט את היד, ואמר שוב "שב'ס, שב'ס, שב'ס הקדושה", ודמעה אחת מעיניו נטפה על היד שלי. יצאתי מהחדר שלו ונעשיתי שומר שבת ותורה ומצוות קלה כבחמורה. זה הספיק לי. לא צריך הרבה בשביל לקרב יהודי. 18. הגמרא (חגיגה י"ג ע"א) מתארת את המרחק עד כסא הכבוד, שמאכן ועד הרקיע מהלך

כוס תנחומים למרת אמנו תחי' על מות אמה הצדקת הכשרה
מרת תיתה בת רבי חויתו ואמימה לבית חורי ע"ה
יהי זכרה ברוך ותנוח בשלום על משיבבה
בעתירת בני המשיבחה המורחבת

ברכה לראש משביר
נשלח את ברכתנו מתוך עומק הלב למודט הגאון הגדול
רבי מאיר כהן שליט"א
ראש הכולל
לרגל הופעת ספרו החשוב "חנוכה נהלכה",
המצטרף לספריו הרבים והידועים:
בשפה ברורה, בהיקף גדול ובעיון זך.
יה"ד שיזכרו ר"קב"ה להמשיך לזכות ארת הרבים, ולהגדיל
תורה במסירתה בשיעור רים, וברוצאה לאור עולם של כל
כתביו היקרים, מרטך אושר ובריאות וטוהרת וכ"ט. אמן

בעתירת
הרב חננאל כהן
ראש המוסדות

אברכי הכולל

בשעה טובה יצא לאור ספרו
של הגאון הרב אליהו מאדאר שליט"א
לב טהור
ספר מוסר עם ל"ב מערכות מוסר,
ול"ב שו"ת בעיני מוסר השקפה ועבודת ה'.
להזמנות ניתן להתקשר: ל958-3207429 // ל03-6035176
או בחנות בישיבת "כסא רחמים" רחוב הרב עוזיאל 26 ב"ב. ו ובאתר: www.ykr.org.il

בית נאמן

ההגרלה הגדולה של מוסדות "חכמת רחמים"

שתערך במלאת שישים שנה לפטירתו של מרן ר' רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל הצטרפו עכשיו לשותפות אמת במוסדות "חכמת רחמים" ותזכו בשי עולמות

קריאת קודש

בס"ד, בני-ברק, יום ל' כסלו ה'תש"פ

אל איתנו בית ישראל ה'ו

באנו לא לאו שאני מנה אפסירג אין הגאון רבה של יהדות לרבה כאלו ר' רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל, טנפסיטו ספניו ומכוריו כל הוולק.

אז שמו נוסדה ישגה "חכמת רחמים" לאושג כרפיה, אשר בה מתחנכים אותם ילדינו בגנין ולמאזני-מורה ושיפה קלופי, וגם לרבות כולו איכרבים שגלפניו החפנה והחפיה, ואמוג תלמידי שגהיו אומד קיוו "בין החפניה". לרבות אכונ והולמא ספניו רמולתנו לכל, ולהולמא ספניו אין אופיהתק זצ"ל כפיה.

אין אנוה אהשגת כהחפנה השיפה ולקתה כפסיטי-הגלולה ולמאוק ג'אוסדוג השיפה, א ארז לפי כמו אמאנו. אכלת אין הסנה קדיש זצ"ל אמן איליפ כרייאג איתנה והפלה רבה לעולמי עב.

ואין אהיקן רבה את יודיעני היינן היינה ה' מנלל כהן שליטה ראש אוסדוג חפיה רחמים" טווגז על המאזנ

כללל והחפנה האכרבים אל החולמא וגם אפיל את הפלון "דין ואמן" כהכלה חופניה א שבוז על רמולתנו. יזוכק זצ"ל חליון. היינן שליטה

עטרת ראשנו מרן פאר הדור רבנו מאיר מאזוז שליט"א

רכב שברולט 2019 או תמורתו במזומן תכשיטי זהב ויהלומים ועוד פרסים יקרי ערך!

בקניית 2 כרטיסים - כרטיס בנוס מתנה

ההגרלה תערך בע"ה ביום שלישי אור לי' שבט 15.1.19

המוקד: 08-6727523 | באתר: yhr.org.il

בקניית כרטיס הגרלה יתפללו עליכם עשרות אברכים ומנין כהנים מיוחסים על ציונו הקדוש של מרן זצ"ל

ובעוד ציונים נוספים של רבותינו הקדושים:

- מרן החידי"א זצ"ל • מרן רבי משה כלפון הכהן זצ"ל • מרן רבי דידו כהן זצ"ל • מרן רבי בוגיד סעדון זצ"ל • מרן רבי שלום משאש זצ"ל • מרן רבי עזרא עטייה זצ"ל • מרן הראש"ל רבי בניציון עזריאל זצ"ל • מרן הראש"ל רבנו עובדיה יוסף זצ"ל • מרן הראש"ל רבנו מרדכי אליהו זצ"ל ועוד.

ניתן להעביר 5 שמות לתפילה

שותפות במפעלי התורה "חכמת רחמים"

שותפות ביותר ממיליון שעות תורה בחדש

השתתפות בהגרלה הגדולה על רכב ומתנות יקרות ערך

שי לבחירת על תמיכתך במוסדות הקדושים

התקנת לוחותיה בביתך - טל. 07-700-1111

60 לפטירת

מרן רבי רחמים חי חויתה הכהן זצוק"ל

ילדי גאולה

לע"נ גאולה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה
בית נאמן לילדים מתוך שיעוריו של מרן ראש הישיבה שליט"א

גליון 94

הלכה נאמנה

א. בערב שבת צריכה החנפיה לדלק שבעים וחמש דקות, למה? הדלקת נרות שבת עשירים דקות לפני השקיעה, לפני כן תדליק את נרות החנפה, שהרי את נרות החנפה מדליקים לפני שבת. אם פו יש לה חמש דקות לחנפה לפני הדלקת נרות שבת, עשירים דקות עד השקיעה, ועשירים דקות אחר כך עד צאת הכוכבים, זה כבר ארבעים וחמש דקות, ועוד שלושים דקות אחרי צאת הכוכבים, יוצא שבעים וחמש דקות כמנין כהן. כי נס חנפה נעשה על ידי הכהנים בני חשמונאי. (גליון 42 אות כ"א).

ב. השמינים שנספלו להדלקת נרות שבת הם מתרים לגר חנכה (גמרא שבת דף כ"א עמוד ב', שלחן ערוך אורח חיים סימן תרע"ג סעיף א'). ומטעם זה בשבת חנכה לא אומרים "במה מדליקין" (עייני שלחן ערוך סימן ע"ד סעיף ב'), כי אומרים שם: "לא בלקט ולא בחסון ולא בכלך ולא בפתילת האידן ולא בפתילת המדבר וכי", והרי בחנכה אפשר להדליק בכלם, לכן לא אומרים את זה. אמנם יש נוהגים לומר במה מדליקין (עייני בבית יוסף שם), אבל מנהג ארץ ישראל שלא לומר את זה (ברכי יוסף שם). (גליון 92 אות ט' והערה 12).

רבי אהרן ליב שטיינמן זצ"ל [שיום פטירתו בשבוע הבא] היה צדיק וחסיד וענו, שהנהיג את היהדות התרדית ושם אותה על כפיים. בהלכותיו הלכו אחריו מכל החוגים, חסידים וליטאים וספרדים וכפות סרוגות וכי' - כלם. והוא נתן שש שעות בלבד מרגע הפטירה עד רגע הקבורה, וכלם נקבצו ובאו לה. הדבר המיוחד שבו שהיה ענו מאד, היה צדיק ודואג לכל ילד מישראל באותה מדה שדואג למה שקורה בממשלה. **ובערב חנכה "דודי ירד לגנו לערבות הבשם לרעות בגנים וללקט שושנים"** (שיר השירים פרק ו' פסוק ב). **לגנו גימטריא "חנכה", אז בערב חנכה דודי ירד ללקט שושנה כזאת.** היה בו 104 שנים, כמנין שם הנו"ה כפול ארבע.

הוא צוה שלא יכתבו עליו כלום ושלא יספידו אותו, וגם שאם ילכו אחריו רק עשרה אנשים זה מספיק, לא פחות ולא יותר. ומה שאצוה שלא יספידו אותו, הוא לא הראשון בזה, כי לפני מאתיים שנה הגאון בעל פני הושע בקטש שלא יספידו אותו בפטירתו, אבל בעל הנודע ביהודה שהיה בזמנו חכם גדול (והיה צעיר מהפני הושע) אמר עליו: הוא רבן של כל בני הגולה וצריכים להספיד אותו. וזה בדיק מה שפסק **רבי חיים קניבסקי שליט"א** עקשו על הרב שטיינמן, ואמר שזה לא הפבוד שלו אלא ההספד הוא בשבילנו. שיעדו העולם שאנחנו מכבדים את הרבנים שלנו.

עוד דבר שהוא כתב בצוואה, שלא לכתב עליו תוארים אלא רק "רבי אהרן בן רבי פלוני", זה הכל. וזה הדהים את כלם. וגם בזה קדם לו הפני הושע שאמר ככה. והנה מרן השלחן ערוך מה פתוב בקבר שלו? "פה נקבר רבי יוסף קארו

לחצו תספר

בעל השלחן ערוך, זה הכל. בפסחים תכתב כל התוארים שתצוה, אבל הוא היה אדם גדול שלא צרו לתאר אותו. וגם בקבר של הפרי חדש פתוב רק "פה נקבר רבי חזקיה די סילוה בעל הפרי חדש", כי התוארים מיתרים לחלוטין. והרב שטיינמן גם אמר שיקחו מצבה פשוטה שלא תעלה הרבה, ואם רוצים שיפזרו את הכסף לצדקה או יתנו לחברה קדישא למנוחת הנפטר. לעשות מצבה פשוטה, אתם יודעים מי כתב את זה? הנודע ביהודה, ככה ראיתי בהקדמת בנו לשו"ת נודע ביהודה שכתב שהמצבה לא תעלה יותר משמונה עשרה זהובים, כי הכל הבל. (גליון 93 אותיות ד', ח', י').

רבי ציון כהן זצ"ל (מחבר ספר שערי ציון) היה אב בית דין בגרצא. והיה עשיר גדול כי היתה לו חנות שמוכר שם חטה ושעורה וכי', ואלו מרו רבי כלפון משה הכהן זצ"ל שהיה דין אתו, היה עני. רבי ציון כל פעם היה דורש מהקהלה תוספת על המשפחה, ואומר שהיא לא מספיקה. אמרו לו: "הרי לא חסר לך כסף, למה אתה כל כך רוצה כסף?!" הנה רבי כלפון שאין לו כסף - לא אומר כלום. כפטר הגיעו החגים סכות ופסח, היו רואים מעטפה מלאה כסף ונזקקת למשרד הקהלה. מי הביא את הכסף הזה? לא ידעו (בפסח היה מביא את הכסף הזה אולי אליהו הנביא כי עושים "פוס של אליהו", ובסכות אולי אחד משבעה אושפיזין...) וככה היה גם בשנים הבאות, ולא ידעו מי מביא את זה. כפטר נפטר רבי ציון הפסיק הכסף הזה להגיע למשרד הקהלה. ואז ידעו שרבי ציון היה עושה את זה בכונה כדי שיוסיפו לחברו רבי כלפון, כי אם היה אומר להם להוסיף להבי כלפון, היו אומרים לו: "הוא לא דורש כלום ואתה דורש בשבילי?!" לכן אמר להם שהוא דורש בשביל עצמו תוספת כסף, וממילא אם יוסיפו לו יוסיפו גם לדן השני. (גליון 137 הערה 17).

פתרון החידות מהגליון הקודם:
פתרון החידה:
פעל חיים שרוכבו עבר אותו בעשורים, מי הם ומי נהרג תחתם?
הכפיל של אנטוכוס שרכב על הפיל, עבר אותו בעשורים (זו האות כ' שנסוף על "פיל" ונהיה "כפיל"). ותחתם נהרג אלעזר בן מתתיהו. הווכה: אחיה הכהן - ירושלים

חידה
האם מברכים על קריאת ההלל בראש חודש ומדוע?
(תשובה לחידה נמצאת בגליון הבוקר)

תשובות ניתן לענות בקו בית נאמן 079-9270505 שלוחה 21 | בין הפותרים נכונה יוגרל פרס (חובה לציין שם וטלפון) | נא לשלוח התשובות עד יום שני בערב

ידע חדע

וגיש, אבל בפרשת וישב תמיד מתחיל חנכה (והנה היום אנו קוראים פרשת וישב, ובשבוע הבא יחול חנכה), אז היו דורשים הלכות של חנכה ומביאים חידושים על הפרשה. ולכן כאן בגמרא באו המאמרים סמוכים ביחד, כדי לומר חידוש בפסוק הזה שהוא בפרשת וישב. ומאז שהבן איש חי נהג כן, כל הרבנים נהגו כן. וגם מרן הרב עובדיה זצ"ל היה מדבר הלכות ובסוף אומר רמז או חידוש יפה על הפרשה (ואפשר גם הפנה), אבל איך חכמים למדו שחכמים ועקרבים יש בו? מרן החיד"א (פני דוד פרשת וישב אות ט') אומר: פתוב (והבור רק אין בו מים, והמלים "אין בו" זה ראשי תבות אבל נחשים ועקרבים יש בו. וזה רמז לדרשה של הגמרא. ויש פרוש אחר של רבנו תאר"י (הובא בחל קדומים פרשת וישב). (גליון 92 אותיות א' - ג').

הגמרא בשבת (דף כ"א סוף עמוד ב') אומרת: "אמר רב כהנא, דרש רב נתן בר מנימי בשמו של רבי תנחום, גר חנכה שהיחה למעלה מעשרים אמה פסולה, כספה וכמבוי" - אדם שהניח גר חנכה במקום גבוה מדי למעלה מעשרים אמה. שזה בערה תשעה מטר וחצי, פסולה, כי לא רואים אותה, והרי המטרה שאנשים עוברים וראו אותה. ובגמרא שם פתוב עוד מאמר אחר: "אמר רב כהנא, דרש רב נתן בר מנימי בשמו של רבי תנחום, מה פונת הפסוק (בפרישתנו - בראשית פרק ל"ז פסוק כ"ד) 'והבור רק אין בו מים', מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו". שני המאמרים בגמרא פתובים בסמיכות, ושניהם מאותו חכם. מה הקשר בין המאמרים? יש הרבה פרושים ואין סוף לדרישות והחידושים בזה. אבל הפרוש הפשוט ביותר זה המנהג של רבנו הגון איש חי, שבזמן שהוא דורש הלכות הוא מקשר אותם לפרשה. וכיון שבדרך כלל חנכה חל בפרשת וישב, לפעמים וישב - מקף - וישב ולפעמים וישב - מקף ובגלי

עורך: הרב ר' שמואל עזרא שליט"א